

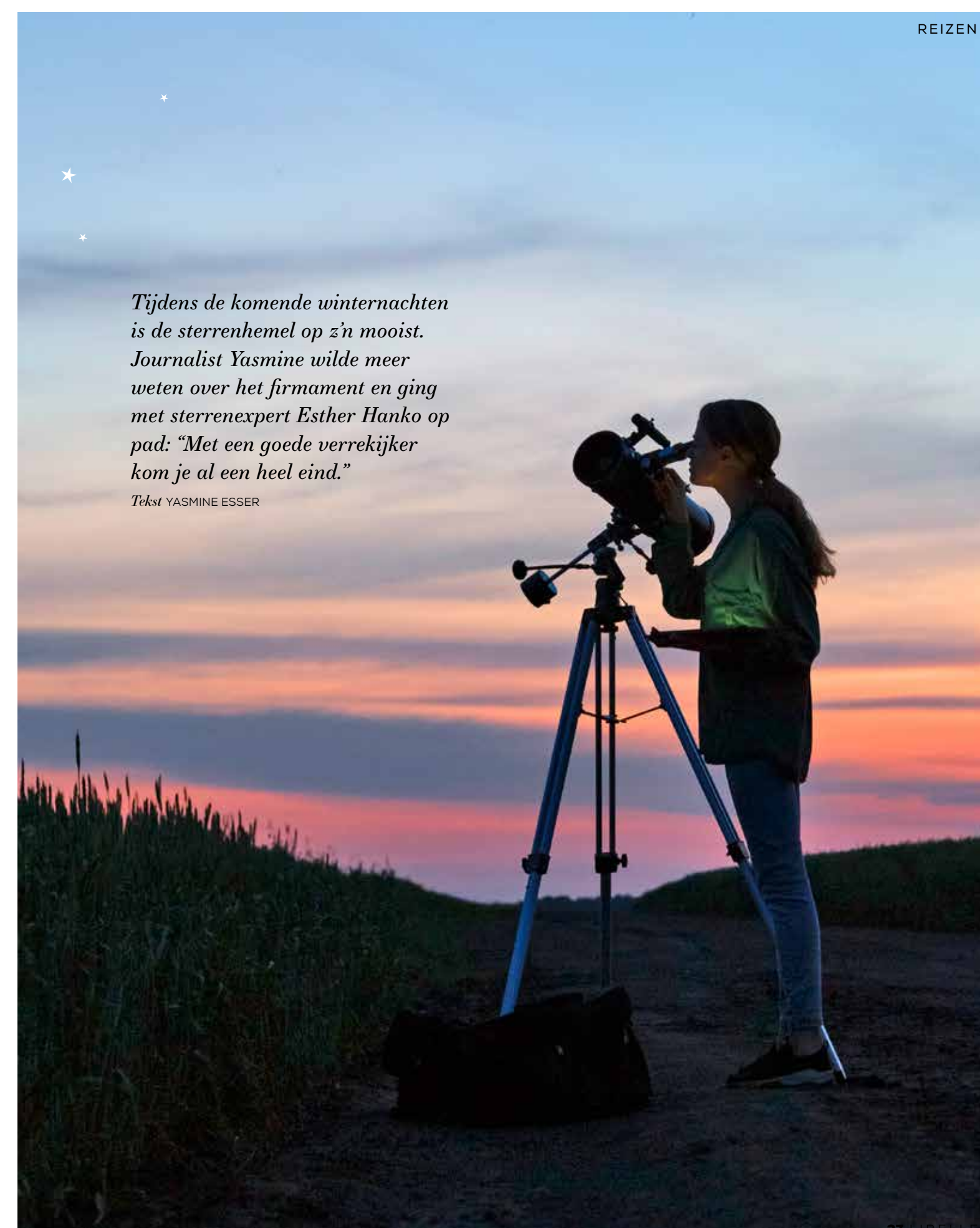
Sterrenkijken voor beginners * Sterrenkijken voor beginners

TOT AAN SATURNUS en terug

Sterrenkijken voor beginners * Sterrenkijken voor beginners

Tijdens de komende winternachten is de sterrenhemel op z'n mooist. Journalist Yasmine wilde meer weten over het firmament en ging met sterrenexpert Esther Hanko op pad: "Met een goede verrekijker kom je al een heel eind."

Tekst YASMINE ESSER

De positie van de sterren hangt af van *het seizoen* en verandert steeds

“Zie jij ‘m al?” Fanatiek tuurt Esther Hanco door de telescoop naar de hemel, een lijstje bij de hand van planeten en sterren om die nacht te spotten. Het is koud, de adem laat condens achter in de lucht. Af en toe is het wiebelen op de campingstoel om warm te blijven, de handen tegen elkaar wrijvend om te voorkomen dat ze gevoelloos worden. Esther is verbonden aan het Anton Pannekoek Instituut voor Sterrenkunde van de Universiteit van Amsterdam en gaat er geregeld op uit om sterren te kijken. Met een groepje reist ze af naar donkere plekken, telescoop mee en pen en papier, want ze wil tekenen wat ze ziet en hier later over kunnen schrijven op haar blog oetie.nl. Het moment dat ze voor het eerst Saturnus door een telescoop zag, staat nog op haar netvlies gebrand. “Ik zag de ringen duidelijk, het leek zo dichtbij. Alsof iemand een plaatje voor mijn lens hield.”

Afzien in de kou

Deze nacht is wolkeloos. De kraters in de maan zijn zo helder dat het lijkt alsof je er vlak boven zweeft. Ook Jupiter is indrukwekkend; de grote rode vlek bij de planeet is een storm die daar al zeker vierhonderd jaar woedt. Dat relativeert die Nederlandse herfststormen toch een beetje. “Hoe langer je naar de sterren kijkt, hoe dieper de gesprekken worden”, vertelt Esther. “Eerst samen afzien in de kou en dan een biertje drinken om de magische uren af te sluiten. Wat ook leuk is aan sterrenkijken is dat je beleeft hoe de natuur aan het begin van de ochtend langzaam ontwaakt. Kwakende kikkers, eenden die tevoorschijn komen in de schemering. De geuren van nachtbloeiers als teunisbloem, jasmijn en kamperfoelie.”

Écht donker

Het belangrijkste van staren naar de ruimte is wáár je dat doet, legt Esther uit: hoe donkerder, hoe beter. “In Nederland is het bijna nergens meer écht donker, zelfs in de achtertuin is het waarschijnlijk te licht. Ga dus liever naar een weiland, niet te dicht bij een stad of dorp.” Op zoek naar een plek waar het wel inktzwart wordt? Op Terschelling of bij het Lauwersmeer is die kans het grootst. Check wel even het weerbericht, wolken gooien nog weleens roet in het eten. Laat dan de ogen rustig wennen aan het donker: “Het kan soms twintig minuten duren voor je helemaal goed ziet zonder licht. Laat de telefoon uit en gebruik als je toch licht nodig hebt een rood fietslampje”, tipt Esther.

Sterrenbeeld

Voor wie de sterrenhemel een groot mysterie is: het handigst is om te beginnen met speuren naar de Grote Beer, ook wel steelpannetje genoemd. Als je de lijn van de voorkant van het pannetje doortrekt, ontdek je de Kleine Beer en de Poolster. Die ster is niet, zoals veel mensen denken, helderder dan andere sterren. Wel bijzonder is dat alle sterren eromheen lijken te draaien, de Poolster werd vroeger daarom vaak gebruikt om te navigeren. Zie je toch een heel felle stip? Dat zou zomaar de planeet Venus kunnen zijn. Vanaf de aarde gezien is Venus op de zon en de maan na namelijk een van de helderste objecten aan de hemel. Wie eenmaal wat herkenningspunten in de lucht heeft gevonden, kan proberen zijn eigen sterrenbeeld te ontdekken. In het najaar en in de winter zijn vooral de Tweelingen en Stier goed te zien. Neem een sterrenkaart mee en spoor je teken van de dierenriem op.

“Hoe langer je samen naar de sterren kijkt, hoe dieper de gesprekken worden”

Verrekijker

Om naar de sterren te kunnen kijken, is een telescoop aanschaffen niet meteen nodig. Richt ‘s nachts eens een verrekijker op de Melkweg, zegt Esther: “Met een goede verrekijker, bijvoorbeeld een 10 x 50 exemplaar, zijn zelfs de ringen van Saturnus al te zien. En met een beetje geluk spot je ook de Orionnevel. Met het blote oog lijkt dit een wazige vlek, maar met een verrekijker zie je hoe een groepje sterren gas en stof in de omgeving futuristisch oplicht.”

Voor beginners is het leuk om astrokiekjes te maken van de Melkweg, met een spiegelreflexcamera op een statief kom je al een heel eind. Kies de juiste instellingen, dan zijn volgens Esther zelfs de kleuren van de sterren zichtbaar: rood, blauw, geel. “Die kleuren zeggen iets over hoe heet het er is en over het materiaal waaruit de sterren bestaan.”

Wens

Wie een paar uur naar de sterren kijkt, ziet er altijd wel een paar vallen. Soms zijn er hele zwermen van meteoren, meestal in de zomer. Wanneer dit is, is nauwkeurig te berekenen, dus mocht je een droom hebben, zoek dan zeker een donkere plek op. Esther: “Er vallen er dan zo veel, dat je vanzelf wel uitgewenst raakt.”

3x

STERRENIJK-APPS

Met deze apps komen die geheimzinnige lichtpuntjes aan de donkere hemel een stuk dichterbij!

1

Stellarium

Toont een nauwkeurige kaart van de hemel. Richt de telefoon naar de lucht, tik op een ster en de app geeft alle bijbehorende informatie. Stellarium kan ook op de pc worden geïnstalleerd, voor een nog mooiere weergave. € 3,49 en € 2,99 voor iOS en Android

2

Star Walk 2

Biedt een beeldschone panorama van de sterrenhemel. Richt de telefoon naar boven, of gebruik de *augmented reality* functie: op het scherm verschijnen de sterrenbeelden van de sterren die je in het echt ziet. In het donker past de app zijn lichtsterkte aan. Leuk: er is ook een versie voor kinderen. € 3,49 voor iOS en Android

3

Skysafari

Met deze app kun je ruim 120.000 sterren, nevels, sterrenstelsels en -hopen observeren. Noem een planeet, constellatie of ster, en de app gaat op zoek in het universum. Voorzien van een nachtmodus en verkrijgbaar in meerdere versies: een simpele voor een paar euro en een complete voor bijna € 30,-. Voor iOS en Android

A wide-angle photograph of a night sky featuring the Milky Way galaxy. The galaxy's core is visible as a bright, colorful band of light stretching across the sky, transitioning from purple and blue at the top to orange and yellow near the horizon. The foreground shows a dark, silhouetted landscape with a body of water reflecting the light from the horizon. The horizon is marked by a bright orange and yellow glow, likely from a setting or rising sun, with some distant lights visible on the water's surface.

De kleur van sterren zegt
iets over *hoe heet* het
er is en over *het materiaal*
waaruit ze bestaan

5x SLAPEN onder de sterren

Heuvels, weilanden
en stranden zijn de
perfecte plekken om
sterren te kijken

1 HIHAHUT STERRENKIJKER Groene Hart

Verstopt in het Groene Hart staat de Hihahut Sterrenkijker. Waar precies, weet je pas op de dag van aankomst. Na de overhandiging van een welkomstpakket en routekaart in Roelofarendsveen begint het avontuur. Op een tandem rijd je langs lokale hotspots, zoals een kaasboerderij, theetuin en palingrokerij, om uiteindelijk te eindigen in een appelboomgaard. De comfortabele trekkershut heeft een glazen koepel als dak, dus vanuit de hoogslaper is de Grote Beer snel gespot. Wie de sterren wat beter wil bestuderen, kan ook de telescoop gebruiken. hiahut.nl/product/sterrenkijker

2 VAKANTIEHUISJE DE WADDENROOS Lauwersmeer

In Nationaal Park Lauwersmeer omsluit de duisternis je nog wél. Het gebied is sinds een paar jaar dan ook officieel uitgeroepen tot Dark Sky Park. Staatsbosbeheer organiseert er excursies, zoals speuren naar nachtvlinders en sterrenbeelden kijken. Overnachten in de buurt kan bij de charmante bed & breakfast De Waddenroos in Vierhuizen. Kijk vanaf de veranda nog even naar het heelal of laat de gordijnen op een kier, om voor het slapengaan naar het steelpannetje te speuren.

Zoek 'Waddenroos' op bedandbreakfast.nl

3 VLOT DE MINI-KON-TIKI Oosterend

Nestel je met een mok warme chocolademelk of thee op het dek van dit vlot midden in de Friese weilanden. 's Avonds is het hier zo donker, dat er duizenden sterren aan de hemel blinken. Duik na het sterrenkijken onder de winterdeken, het elektrische kacheltje is eigenlijk niet nodig om warm te worden. Het nabijgelegen Franeker heeft het oudst werkende planetarium ter wereld, gebouwd tussen 1774 en 1781.

natuurhuisje.nl/vakantiehuisje/24527

4 BUBBLETENT Luddeweer

Een doorzichtige iglo met uitzicht over de Groningse graanvelden en weilanden. Als na zonsondergang de sterren zichtbaar worden, vergeet je bijna dat je op aarde bent. Tip: neem een oogmasker mee voor het ochtendlicht, dan is het daarna optimaal genieten van de versgebakken broodjes en versgeperste jus d'orange.

Zoek 'Luddeweer' op airbnb.nl en de Bubble komt tevoorschijn

5 STERRENKUBUS Lattrop-Breklenkamp

Waar het nog echt pikdonker wordt in Nederland? In Noordoost-Twente. Zo'n 6 kilometer van Ootmarsum staan 10 sterrenkubussen op een boerenerf. Piepklein, maar met alles erop en eraan: een tweepersoonsbankje met salontafel, keukentje, magnetron, douche en toilet. En een telescoop. Sterrenkijken kan hier warm en comfortabel onder de dekens, vanuit het tweepersoonsbed onder het transparante dak. Meer leren over de ruimte? Op vijf minuten lopen ligt Cosmos Sterrenwacht, een educatief centrum met een écht grote telescoop. Tijdens de rondleiding van een uur door het planetarium kom je van alles te weten over het heelal. sterrenkubus.nl

Gebruik als je
licht nodig hebt een
rood fietslampje

